

**Protestantse
Kerk**

Beleidsplan 2012-2016

**Algemene kerkenraad
van de protestantse gemeente
te Den Helder**

juni 2011

Inhoud

1 Inleiding - 3

2 Visie - 4

- 2.1 Roeping - 4
- 2.2 Context - 5
- 2.3 Profiel - 6
- 2.4 Visie - 8
- 2.5 Missie - 9

3 Organisatie - 10

- 3.1 Klimaat - 10
- 3.2 Leiding - 11
- 3.3 Structuur - 12

4 Taken - 14

- 4.1 Kerkblad voor de stad - 14
- 4.2 Jeugdwerk voor de stad - 15
- 4.3 Vormingswerk voor de stad - 16

5 Beheer - 18

- 5.1 Inleiding - 18
- 5.2 Aandachtspunten voor beleid - 18
- 5.3 Beleidsdoelstellingen - 19
- 5.4 Gebouwen - 19
- 5.5 Predikanten en de gesalarieerde medewerkers - 20
- 5.6 Geldwerving - 22

6 Beleidsvoornemens en prioriteiten - 23

8 Bronnen - 24

Bijlagen

Bijlage A Jaarplan 2011-2012

Bijlage B Kerncijfers wijken en buurten 2007-2009

Bijlage C Prognose kerncijfers protestantse gemeente te Den Helder

Bijlage D Meerjarenbegroting 2009-2019

1 Inleiding

De kerkorde bepaalt dat de kerkenraad telkens voor een periode van vier jaar een beleidsplan opstelt (ordinantie 4-8-5).

Het beleidsplan van de algemene kerkenraad te Den Helder beperkt zich tot de taken en bevoegdheden die aan de algemene kerkenraad zijn toevertrouwd in overeenstemming met de kerkorde en de plaatselijke regeling van de protestantse gemeente.

De algemene kerkenraad van de protestantse gemeente te Den Helder is beleidsvoerder op het gebied van:

- de vermogensrechtelijke aangelegenheden;
- datgene wat te maken heeft met de rechtspositie van de predikanten en de gesalarieerde medewerkers;
- het kerkblad voor de stad;
- het jeugdwerk voor de stad;
- het vormingswerk voor de stad.

In januari 2011 heeft de algemene kerkenraad een beleidsplancommissie benoemd met de opdracht om het 'Beleidsplan 2012-2016 van de protestantse gemeente te Den Helder' vóór 31 mei 2011 aan de algemene kerkenraad te presenteren.

Deze opdracht is nader omschreven aan de hand van de volgende taken:

- ontwikkelen van een plan van aanpak, met daarbij een fasering;
- beschrijf het profiel van de gemeente: (a) kerkelijke en sociale context, (b) geschiedenis van de gemeente, (c) theologische posities, (d) sterkte-zwakteanalyse;
- beschrijf een visie en de kerntaken van de gemeente;
- beschrijf de financiële positie op korte en lange termijn;
- beschrijf beleidsvoornemens en stel prioriteiten;
- beschrijf op grond van deze beleidsvoornemens een werkplan.

Als leden van de beleidsplancommissie zijn door de algemene kerkenraad benoemd André van den Bor (secretaris), Hans Egner, Han Ellermeijer, Bauke Klootwijk, Cor Kreuter (voorzitter) en Corrie Rus.

De algemene kerkenraad heeft:

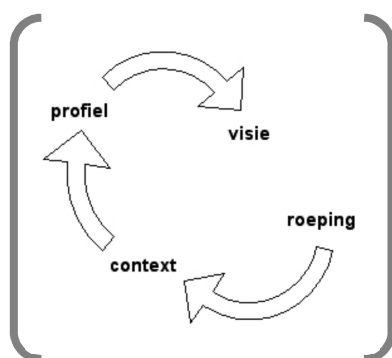
- na overleg gepleegd te hebben met het college van kerkrentmeesters, het college van diakenen en andere daarvoor in aanmerking komende organen van de gemeente en:
- na het beleidsplan in de gemeente gepubliceerd te hebben en:
- na de leden van de gemeente in de gelegenheid gesteld te hebben hun mening over het beleidsplan kenbaar te maken;
- dit beleidsplan vastgesteld op

De kerk onderscheidt zich fundamenteel van de meeste andere organisaties, doordat zij zich bezighoudt met problemen waarvoor geen oplossing is. Natuurlijk leven er in een kerkelijke gemeente tal van problemen die om een oplossing vragen en waarvan het onverstandig is ze te laten liggen. Maar in de 'kern van de Zaak' betreft 'het Geheimenis' de fundamentele vragen van het menselijk bestaan waarop ieder menselijk antwoord tekort schiet.

(Hans Alma)

2 Visie

De visie van de gemeente is richtinggevend voor het beleid. Het woord 'visie' betekent letterlijk: je kijk op iets. Of anders gezegd: zo zien wij het! Het is verwant aan de woorden 'visioen' en 'vergezicht' en krijgt daarmee een Bijbelse lading die te maken heeft met toekomstverwachting (het koninkrijk van God). 'Visie' in het kader van beleidsontwikkeling is het verbinden van de 'roeping' (zie § 2.1), de 'context' (zie § 2.2) en het 'profiel' (zie § 2.3) van de gemeente met elkaar, om zo een beeld te kunnen schetsen van de gemeente van de (nabije) toekomst. In een model ziet dat er als volgt uit (figuur 2.1).

Figuur 2.1 *Visie in het kader van beleidsontwikkeling*

2.1 Roeping

De 'roeping' van de gemeente kan vertaald worden als haar 'opdracht'. Om die roeping te kunnen vaststellen is een oriëntatie op Schrift en traditie en wat daarin als richtinggevend wordt bevonden essentieel: het gaat dan om het benoemen van de kern van het gemeente-zijn.

Op zaterdag 28 februari 2009 is er een bezinningsdag geweest voor alle ambtsdragers van onze gemeente onder leiding van Siep Rienstra, gemeenteadviseur. We hebben toen negen Bijbelse beelden van de gemeente onder ogen gezien. Voor al deze beelden valt iets te zeggen maar het volgende beeld krijgt de meeste voorkeur:

*Het lichaam van Christus; een eenheid uit vele delen.*¹

Naast Bijbelse beelden hebben we die dag ook gekeken naar beelden van de gemeente zoals die door de kerkorde worden geschetst. Van al die beelden geniet de volgende de meeste voorkeur:

'De kerk belijdt telkens opnieuw in haar vieren, spreken en handelen Jezus Christus als Heer en Verlosser van de wereld en roept daarmee op tot vernieuwing van het leven in cultuur, maatschappij en staat. De kerk getuigt voor mensen, machten en overheden van Gods beloften en geboden en zoekt daarbij de samenspraak met andere kerken.' (Kerkorde van de PKN, artikel 1-6)

2.2 Context

2.2.1 Omgevingsanalyse

Een omgevingsanalyse is een oriëntatie op van wat er in de (nabije) samenleving gaande is en een analyse van wat daarin kansrijk en bedreigend voor de kerkelijke gemeente is.

Uit de publicatie *Gemeente Op Maat (Den Helder)*, uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek Den Helder, kunnen we in vergelijking met andere kerkelijke gemeenten de volgende gegevens afleiden:

- In vergelijking wonen er in Den Helder minder jongeren en meer ouderen; de prognose 2009-2040 voorziet een toenemende 'vergrijzing';
- In vergelijking komen er in Den Helder meer eenpersoonshuishoudens voor (huishoudengrootte minder dan 2,2 personen);
- In vergelijking heeft Den Helder een negatieve bevolkingsgroei;
- In vergelijking telt Den Helder meer huishoudens met een laag inkomen;
- In vergelijking worden er in Den Helder meer arbeidsongeschiktheidsuitkeringen verstrekt;
- In vergelijking hebben huishoudens in Den Helder een lager gemiddeld besteedbaar inkomen.

Deze gegevens leiden tot de conclusie dat onze protestantse gemeente op grond van demografische ontwikkelingen in ledenaantal zal afnemen en dat de kerkpopulatie sterk zal vergrijzen.

Daarnaast geven deze gegevens aanleiding voor de veronderstelling dat in vergelijking met andere kerkelijke gemeenten de diaconale hulpvraag in onze gemeente groter is.

2.2.2 Sociale kaart

Een sociale kaart is een overzicht met gegevens over de burgerlijke gemeente, de bevolking en voorzieningen op welzijnsgebied.

Enkele gegevens:

- Den Helder, kerncijfers wijken en buurten 2007-2009 (CBS, juni 2010). Zie bijlage B.
- Den Helder, prognose kerncijfers 2009-2040 (CBS, juni 2010) (tabel 2.1).
- Den Helder, beroepsbevolking, arbeidsparticipatie en werkloosheid (CBS, juni 2010) (tabel 2.2).

Periode	Totaal inwoners	< 20	20-65	> 65
2010	57.342	12.849	35.098	9.395
2012	57.276	12.702	34.483	10.091
2016	57.137	12.435	33.220	11.481
2020	57.357	12.409	32.515	12.433
2024	57.350	12.285	31.613	13.452

Tabel 2.1 Den Helder, prognose kerncijfers 2009-2040 (CBS, juni 2010)

Periode	Totaal bevolking 15-65 jaar	Autochtonen	Allochtonen	Totaal beroepsbevolking	Totaal werkzame beroepsbevolking	45-55 jaar (%)
96/98	36,9	30,2	6,7	21,5	19,7	59,3%
00/02	40,0	34,4	5,3	27,0	25,6	71,0%
07/09	38,9	32,4	6,4	26,2	25,1	73,7%

Tabel 2.2 Den Helder, beroepsbevolking, arbeidsparticipatie en werkloosheid (CBS, juni 2010)

2.3 Profiel

2.3.1 De biografie

'In 1624 werd de eerste hervormde kerk in Den Helder gesticht op een plaats die "de malle Croft" (Mallecroft) werd genoemd. De aannemer was Jan Coster meester-timmerman van Medemblik'.....²

In 1998 kwam de vorming van een Samen-op-Weggemeente Den Helder tot stand, waarmee de Evangelisch-Lutherse Gemeente, de Hervormde Gemeente en de Gereformeerde Kerk van Den Helder aangaven gezamenlijk de weg naar de toekomst in te willen slaan. Met het ontstaan van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) ontstond ook de protestantse gemeente te Den Helder. Vanaf 30 juni 2006 vormen de Bethelkerk (wijk 1a), de Opstandingskerk (wijk 1b), de Johanneskapel (wijk 2) en de Vredeskerk (wijk 3) één protestantse gemeente Den Helder.

De protestantse gemeente te Den Helder kent *drie wijkgemeenten*.

Wijk 1 (Wijk binnen de Linie)

Op 1 maart 2011 zijn wijkgemeente Bethelkerk en wijkgemeente Opstandingskerk verenigd onder de naam de protestantse wijkgemeente binnen de Linie.

De wijkgemeente Bethelkerk is sinds 1934 de Gereformeerde Kerk van de binnenstad, voordien was de Bethelkerk de Gereformeerde kerk van heel Den Helder. In 1934 werd de Rehobothkerk in gebruik genomen. Na een terugloop in kerkgang werd deze kerk uiteindelijk in 1989 afgestoten en afgebroken. De kerkgangers voegden zich weer bij de Bethelkerk. Voorafgaand aan de bouw van de Kroonpassage werd de Bethelkerk aan de Spoorstraat afgebroken. De huidige Bethelkerk aan de Prins Hendriklaan werd op 16 oktober 1994 in gebruik genomen en biedt sinds 11 juli 2010 onderdak aan zowel de voormalige wijkgemeente Bethelkerk als de voormalige wijkgemeente Opstandingskerk.

Ver voor en tot en met de Tweede Wereldoorlog was de Hervormde Gemeente van vrijzinnige modaliteit. Geheel losstaande van de Hervormde Gemeente bestond al meer dan negentig jaar een evangelisatievereniging van al dan niet hervormde gemeenteleden van rechtzinnige modaliteit. De wijkgemeente Opstandingskerk was oorspronkelijk een samenwerkingsverband tussen deze Vrijzinnige Hervormde Gemeente en de Orthodoxe Vereniging ter Verbreiding der Waarheid. De wijkgemeente kwam voor het eerst op 16 januari 1958 in de Opstandingskerk bijeen. Op 4 juli 2010 werd in de Opstandingskerk de laatste dienst gehouden.

Wijk 2 (Wijk Nieuw Den Helder)

De Johanneskapel is op 17 april 1957 in gebruik genomen voor de Nederlands Hervormde Gemeente van Nieuw Den Helder.

Vanaf 1987 kwam het Samen-op-Wegproces met de Gereformeerde Kerk van de Duinkerker op gang; later werd afwisselend in de Duinkerker en de Johanneskapel gekerkt.

In 1994 werd de Duinkerker verkocht en werd de jarenlange samenwerking tussen gereformeerden en hervormden omgezet in een samengaan. De Johanneskapel werd hiervoor ingrijpend verbouwd.

In 1995 zocht de Evangelisch-Lutherse Gemeente toenadering tot de protestantse gemeente van Nieuw Den Helder en gingen ze samen verder als één geloofsgemeenschap.

Wijk 3 (Wijk De Schooten)

Op 27 maart 1971 is de Vredeskerk voor het eerst in gebruik genomen. De protestantse wijkgemeente Vredeskerk is van oorsprong een samengaan van de Hervormde Wijkgemeente en de Gereformeerde Kerk.

De eerste kerkdienst in de Vredeskerk werd gehouden op zondag 28 maart 1971 om 9.30 uur. Dit was een dienst van de Gereformeerde Kerk. Om 10.00 uur hield de hervormde gemeente hun eerste dienst in de kleine kerkzaal. In 1983 wordt de hervormde predikant ds. A. Mulder consulent voor de vacante Gereformeerde Kerk in De Schooten en de eerste Samen-op-Wegkerkdienst in Den Helder werd hiermee een feit. In januari 1985 leidt deze samenwerking tot volledige integratie en ontstond de Federatieve Wijkgemeente De Schooten. Vanaf 1985 fungeert deze wijk eigenlijk al als protestantse gemeente. Bovendien worden jaarlijks minstens vier oecumenische kerkdiensten gehouden om ook de samenwerking met de rooms-katholieke parochie te onderstrepen.

2.3.2 De kerkelijke kaart

De 'kerkelijke kaart' geeft allerlei feitelijke gegevens over de gemeente.

Het belangrijkste gegeven is wel dat het ledenaantal van de protestantse gemeente de komende jaren sterk af zal nemen. Daarbij valt op dat de wijkgemeenten buiten de Linie in 20 jaar bijna een derde van het aantal leden zullen verliezen.

Enkele gegevens:

- Protestantse gemeente Den Helder, prognose kerncijfers 2009-2030 (Kerkelijk Bureau, januari 2011) (tabel 2.3).
- Protestantse gemeente Den Helder, Evangelisch-Lutherse gemeenteleden (maart 2011) (tabel 2.4).

	2010	2015	2020	2025	2030	percentueel:	2010	2015	2020	2025	2030
Wijk 1a	902	842	827	808	778		100%	93	91	90	86
Wijk 1b	473	450	426	403	377		100%	95	90	85	80
Totaal wijk 1	1375	1292	1253	1211	1155		100%	94	91	88	84
Wijk 2	750	690	640	587	528		100%	92	85	78	70
Wijk 3	763	722	672	607	529		100%	94	88	80	69
Totaal wijk 2+3	1513	1412	1312	1194	1057		100%	93	86	78	69
Prog DH	2888	2704	2565	2405	2212		100%	94	89	83	77

Tabel 2.3 Protestantse gemeente Den Helder, prognose kerncijfers 2009-2030 (Kerkelijk Bureau, januari 2011)

	Aantal		Leeftijd < 70	Leeftijd > 70
Anna Paulowna	1	(1,7%)	1	
De Koog	1	(1,7%)		1
De Burg	1	(1,7%)	1	
Den Helder	32	(54%)	20	12
Hippolytushoef	2	(3,4%)	1	1
Julianadorp	11	(19%)	8	3
Oosterend	1	(1,7%)	1	
Schagen	6	(10%)	4	2
St. Maartensvlotbrug	1	(1,7%)		1
't Zand	1	(1,7%)	1	
Wieringerwerf	2	(3,4%)	1	1
Totaal	59	(100%)	38	21

Tabel 2.4 Protestantse gemeente Den Helder, Evangelisch-Lutherse gemeenteleden (maart 2011)

2.3.3 Een typering van de vorm van kerk-zijn

Een 'typering van de vorm van kerk-zijn' is een korte omschrijving van waar een gemeente inhoudelijk accenten legt.

Tijdens de bezinningsdag van ambtsdragers op zaterdag 28 februari 2009 typeerden de ambtsdragers hun wijkgemeenten als gemeenten met een zogenaamd liturgisch profiel.

Het liturgische profiel

In dit model staat de viering centraal. God bouwt Zijn gemeente op door Zijn Woord dat tot ons komt. De werkwoorden vieren-leren-dienen-delen zijn nadrukkelijk met elkaar verbonden, maar wel in deze volgorde. In de wekelijkse samenkomst wordt de kern van de gemeente bevestigd. Aan de kwaliteit van de eredienst wordt dus veel zorg besteed. Veel nadruk op de theologische functie van de predikant.

Er is veel aandacht voor de functie van het kerkgebouw.

De kracht van dit model zit onder andere in het relativeren van onze verwoede opbouwopgingen: het heil komt van 'de andere kant'.

2.3.4 Een sterkte-zwakteanalyse

Met een 'sterkte-zwakteanalyse' van de gemeente wordt in kaart gebracht waarin de gemeente goed functioneert en waarin de gemeente zou kunnen/moeten groeien. Het gaat hier om een eerste, globale inventarisatie.

- a. In alle wijkgemeenten wordt op allerlei manieren actief omgezien naar oudere gemeenteleden. De vraag is echter of de wijkgemeenten ervan zijn doordrongen dat de vergrijzing de komende jaren sterk zal toenemen en of de wijkgemeenten hierop beleid hebben ontwikkeld.
- b. Alle wijkgemeenten staan open om kinderen en jongeren in hun midden te ontvangen. Wat echter ontbreekt, zijn concrete beleidsvoornemens om deze bereidwilligheid om te zetten daadkracht.
- c. Zowel het college van diakenen als de wijkraden van diakenen zijn op allerlei verschillende manieren actief op plaatselijk en bovenplaatselijk niveau. Het beleidsvoornemen van het college van diakenen om in samenwerking met andere organisaties een inloophuis in Den Helder te realiseren, valt met het oog op de Helderse sociale kaart toe te juichen. De vraag is echter of de weg naar de plaatselijke, *protestantse* diaconie bij de gewone Helder naar bekend is en of de drempel om bij de kerk om hulp te vragen niet te hoog is.
- d. In het afgelopen jaar is door volhardende inzet van velen het stadsbrede kerkblad Eén tot stand gekomen. De verwachting is dat het stadsbrede kerkblad de bekendheid van de protestantse gemeente in Den Helder zal vergroten. Echter, het stadsbrede kerkblad kan voornamelijk als interne publicatie worden beschouwd. Met het oog op de missionaire taak van de (wijk)gemeente(s) is de vraag actueel hoe zij de bekendheid en de betekenis van de protestantse gemeente in en voor Den Helder zou kunnen vergroten.
- e. In lijn met de landelijke ontwikkeling geven ook in Den Helder weliswaar steeds minder mensen een bijdrage aan de kerk maar geven deze mensen naar verhouding ook steeds meer. Deze ontwikkeling laat echter onverlet dat de toekomstige financiële solvabiliteit van onze protestantse gemeente zorgen baart. Samen met het college van kerkrentmeesters staat de gemeente voor de uitdaging om andere en creatieve wegen te vinden om het kerkelijk werk ook op de lange duur te kunnen bekostigen.
- f. De samenwerking tussen de wijkgemeenten is de afgelopen jaren toegenomen en dat is een heugelijk gegeven: de wijkgemeenten hebben in de afgelopen jaren de handen ineengeslagen door zich gezamenlijk verantwoordelijk te weten voor het stadskerkblad, het jeugdwerk en het vormingswerk. Ondanks deze positieve ontwikkelingen is er toch ook nog geregeld sprake van een eilandstructuur. Behalve dat deze eilandstructuur de communicatie tussen de wijken belemmert, het vertrouwen tussen de wijken niet bevordert en een inefficiënte manier van werken is die dikwijls negatieve energie vergt, heeft deze structuur ook geen toekomst. De wijkgemeenten staan dan ook voor de uitdaging om te zoeken naar wat hen meer en meer verbindt – zonder daarbij de eigenheid teniet te doen.

2.4 Visie³

Onze protestantse gemeente te Den Helder weet zich geroepen:

- I. Als het lichaam van Christus en als een organisatie.
Het is goed die twee werkelijkheden te onderscheiden maar ze niet te scheiden.
Materiële zaken worden in gezamenlijke verantwoordelijkheid besproken maar zij zijn niet alleen bepalend voor de richting die wij kiezen.
- II. Als het bruggenhoofd naar het Rijk van God en als een verzameling van mensen die gehecht zijn aan hun positie en aan hun verleden.
In die spanning blijven wij staande met erkenning van de verschillende gaven die er zijn, onder de belofte dat één Geest de verschillende gaven vruchtbaar samenbrengt.
- III. Als hoopvol gericht op de wereld en op de toekomst.
Daarom is het nodig dat er in elke wijk een gemeente werkt en leeft.
Het centrum van dat leven is een openbare plaats van samenkomst.

2.5 Missie

Voor de beleidsperiode 2012-2016 stelt de algemene kerkenraad van de protestantse gemeente te Den Helder zich ten doel om gefaseerd tot *één kerkenraad met werkgroepen*⁴ te komen, waarbij het behoud en de groei van de gemeente leidend zijn.

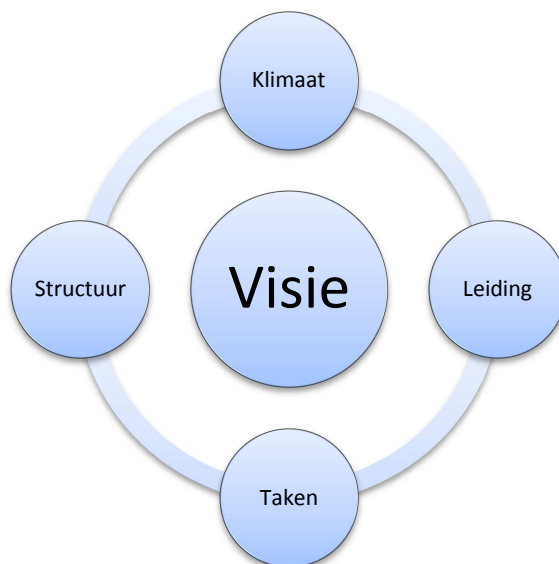

Noten

1. 1 Korintiërs 12,12: Een lichaam is een eenheid die uit vele delen bestaat; ondanks hun veelheid vormen al die delen samen één lichaam.
2. Website Vereniging voor vrijzinnig hervormden, pagina: kerken 1
3. Uit het Werkplan algemene kerkenraad van de protestantse gemeente te Den Helder, september 2007.
4. Ordinantie 4-10, *De kerkenraad met werkgroepen*
  1. De kerkenraad kan onder behoud van zijn uiteindelijke verantwoordelijkheid een deel van zijn taak toevertrouwen aan zijn breed moderamen, hierna te noemen de kleine kerkenraad, met een aantal door hem in te stellen werkgroepen, hierna te noemen sectieteams en taakgroepen.
  2. De kerkenraad, waarvan alle ambtsdragers deel uitmaken, komt in afwijking van het in artikel 8-1 bepaalde ten minste vier maal per jaar bijeen ter vaststelling van het algemene beleid.
  3. De kleine kerkenraad wordt gevormd door het moderamen van de kerkenraad, de predikanten en een aantal ouderlingen en diakenen die in de regel tevens deel uitmaken van een sectieteam of een taakgroep.
  4. Elk sectieteam en elke taakgroep bestaat uit een of meer ambtsdragers van wie er ten minste één lid is van de kleine kerkenraad, alsmede uit een aantal andere leden van de gemeente.
  5. Een sectieteam werkt ten behoeve van een geografisch begreemd deel van de gemeente dan wel een bepaalde groep gemeenteleden; een taakgroep legt zich toe op het verrichten van een bepaalde taak in de gemeente.
  6. De kleine kerkenraad, de sectieteams en de taakgroepen werken binnen het beleid van de kerkenraad inzake het gehele leven en werken van de gemeente.
  7. De verdeling van taken en bevoegdheden over enerzijds de kerkenraad en anderzijds de kleine kerkenraad, de sectieteams en de taakgroepen wordt aangegeven in een door de kerkenraad na overleg met de kleine kerkenraad, de sectieteams en de taakgroepen vast te stellen regeling met dien verstande dat:
    - a. aan de kerkenraad wordt toevertrouwd:
      - de algemene leiding aan de opbouw van de gemeente in de wereld;
      - de zorg voor de dienst van Woord en sacramenten;
      - het nemen van de besluiten als genoemd in artikel 8-7;
      - het vaststellen van het beleidsplan ter zake van het leven en werken van de gemeente;
      - het vaststellen van de begrotingen en de jaarrekeningen;
      - het beroepen van de predikanten en het leiding geven aan de daaraan voorafgaande verkiezing;
      - het leiding geven aan de verkiezing van de ouderlingen en de diakenen als bedoeld in ordinantie 3-6 en de benoeming van de kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, met dien verstande dat de kerkenraad van geval tot geval de uitvoering van deze taak kan opdragen aan de kleine kerkenraad;
      - het opzicht over de leden van de gemeente voor zover dat door de orde van de kerk is opgedragen aan de kerkenraad;
      - het aanwijzen van de afgevaardigden naar de classicale vergadering;
      - het vaststellen van de plaatselijke regelingen als bedoeld in artikel 7-2.
    - b. aan de kleine kerkenraad wordt toevertrouwd:
      - het toetsen van het werk van de sectieteams en de taakgroepen aan het door de kerkenraad vastgestelde beleidsplan;
      - de instelling van de sectieteams en de taakgroepen en de benoeming van de leden daarvan;
      - het vaststellen van de instructies van de sectieteams en de taakgroepen.
  8. In dit artikel kan in plaats van kerkenraad ook wijkkerkenraad of algemene kerkenraad worden gelezen met inachtneming van het in artikel 9-4 bepaalde ten aanzien van de verhouding tussen de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden.

3 Organisatie

Over de Kerk wordt wel gezegd dat zij drie verschijningsvormen heeft: die van een gemeenschap, van een beweging en van een organisatie. Hetzelfde gaat op voor de plaatselijke gestalte van de Kerk, onze gemeente. Men onderscheidt vijf factoren die tezamen het gemeente-zijn bepalen (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Vijf factoren die tezamen het gemeente-zijn bepalen

3.1 Klimaat

In hoofdlijnen zou je kunnen zeggen dat we twee organisatievormen kennen: gemeenten kunnen geografisch georganiseerd zijn (naar 'territorium'), of naar mentaliteit. Onze protestantse gemeente is geografische georganiseerd.

De geografische organisatie heeft in het verleden een eilandenstructuur in onze gemeente mogelijk gemaakt. De laatste jaren zijn er meer en meer bruggen gebouwd tussen de verschillende eilanden. Door die bruggen zijn de banden tussen de wijkgemeenten 1a en 1b zozeer samengetrokken dat er één wijkgemeente is ontstaan: wijkgemeente binnen de Linie.

De laatste tijd wordt er ook flink geïnvesteerd in de brugbouw tussen wijk 2 en wijk 3. Waar deze bouwprojecten toe zullen leiden, valt op dit moment nog niet te voorspellen. Echter, met het oog op het voorgaande en het hierna volgende verdient het aanbeveling de bruggen zodanig te construeren dat samentrekking op korte termijn mogelijk is. Waarden en eigenschappen die bij de brugbouw van belang zijn, worden weergegeven in figuur 3.2.

Waarden	Aan te moedigen gedrag	Af te remmen gedrag
Samenwerking	Ontmoeting	Isolatie; terugtrekking
Vertrouwen	Directe communicatie	Indirecte communicatie; achterklap
Blijdschap	Elkaar succes gunnen; van elkaars succes genieten	Oude koeien ophalen
Enthousiasme	Positiviteit; denken met het oog op de toekomst	Negativiteit; denken met het oog op het verleden

Figuur 3.2 Waarden en eigenschappen die bij de brugbouw van belang zijn

3.2 Leiding

De kerntaak van de kerkenraad bestaat uit twee aspecten: 'richting geven' en 'ruimte scheppen'.

'Richting geven' houdt in: het bewaren van de gemeente bij haar identiteit, bij waar zij voor staat en voor gaat. 'Ruimte scheppen' houdt in: het stimuleren van gemeenteleden om hun gaven in te zetten voor het geheel en het scheppen van voorwaarden waarbinnen de doelen van de gemeente gerealiseerd kunnen worden.

De stijl van leiding geven kan verschillen. Wanneer het accent meer ligt bij het 'richting geven', dan geeft de kerkenraad vooral 'sturing', zet hij de kaders en de lijnen uit en bewaakt deze zorgvuldig. Dit zou je een hiërarchische stijl van leiding geven kunnen noemen. Als het accent meer ligt op 'ruimte scheppen', dan zal de kerkenraad zich meer dienstbaar opstellen ten opzichte van wat er uit de gemeente opkomt en zal hij zijn rol meer opvatten als 'coördinerend' en 'coachend'. Dit zou je een dienende stijl van leiding geven kunnen noemen.

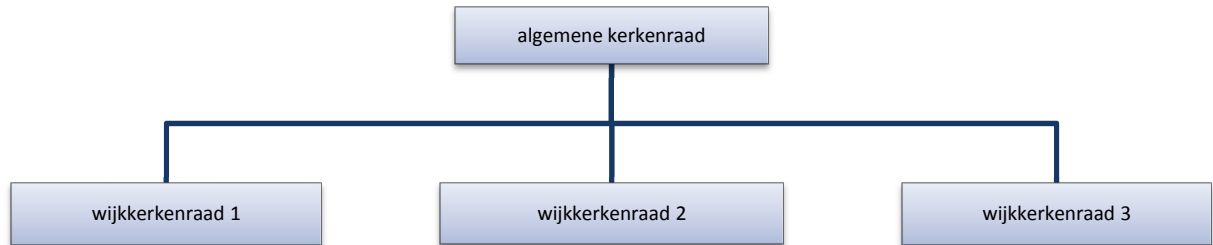
In de afgelopen jaren heeft de algemene kerkenraad vooral geprobeerd sturing te geven, onder meer aan de uitvoering van de Korte Termijn Visie.

Deze sturende rol is welhaast onvermijdelijk als het gaat om de specifieke verantwoordelijkheid van de algemene kerkenraad voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden en voor datgene wat te maken heeft met de rechtspositie van de predikanten en de gesalarieerde medewerkers. Voor de uitvoering van andere taken is in relatie met de wijkkerkenraden een meer coördinerende rol wenselijk.

De leiderschapsstijl is mede afhankelijk van de organisatie- en bestuursstructuur van de protestantse gemeente.

3.3 Structuur

Door velen wordt de leiderschapsstijl van de algemene kerkenraad als hiërarchisch beleefd. Deze hiërarchische stijl van leiding geven wordt mede ingegeven door de bijpassende hiërarchische structuur (figuur 3.3).

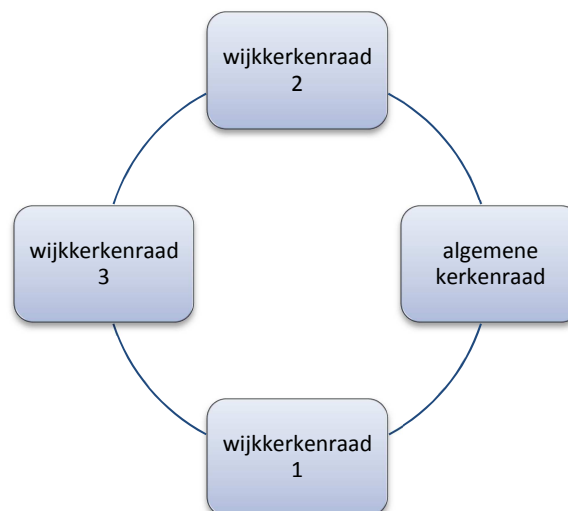
Figuur 3.3 De hiërarchische structuur

Jan Hendriks zegt over dit model: 'De hark is het beeld van de bureaucratie, dus de gelaagde organisatie met een strakke verdeling van taken en bevoegdheden. (...) Dit beeld verdeelt de gemeente in uitvoerders en beslissers, in doeners en denkers'. De bureaucratie komt in onze gemeente goed tot uitdrukking in het sterk formele taalgebruik tussen de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden en in het feit dat de kerkenraden elkaar formele, welhaast ambtelijke brieven sturen.

Idealiter ziet de structuur van de gemeente er daarom anders uit (figuur 3.4). In dit model worden door de algemene kerkenraad en wijkkerkenraden verantwoordelijkheden en bevoegdheden aan elkaar gedelegeerd. De verschillende kerkenraden verhouding zich tot elkaar complementslerend en faciliterend. Welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden waar worden neergelegd, wordt beschreven in de plaatselijke regeling van de gemeente.

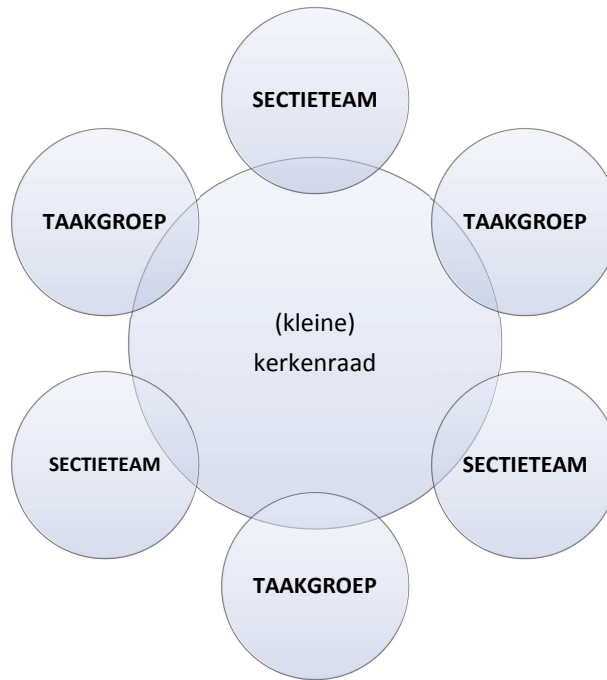
Om de samenwerking tussen de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden te stimuleren, is goede onderlinge communicatie een vereiste. Daarom is het wenselijk dat de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden minstens eens in het halfjaar met elkaar overleggen: het moderamen van de algemene kerkenraad gaat minstens één keer per jaar te gast bij de afzonderlijke wijkkerkenraadsvergadering en minstens één keer per jaar nodigt de algemene kerkenraad de afzonderlijk moderamina uit om een vergadering van de algemene kerkenraad mee te maken.

Tevens organiseert de algemene kerkenraad minimaal één keer per jaar een avond en/of een dag voor alle ambtsdragers van de protestantse gemeente.

Figuur 3.4 De algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden delegeren verantwoordelijkheden en bevoegdheden aan elkaar

Wanneer we 'samenhang' en 'doelgerichtheid' vertalen naar de Helderse structuur en organisatie, dan is het wenselijk dat op een afzienbare termijn de organisatiestructuur wordt omgevormd naar één 'kerkenraad met werkgroepen' (ordinantie 4-10) (figuur 3.5).

Figuur 3.5 Eén kerkenraad met werkgroepen

Om een aanzet te geven tot het vormen van deze organisatiestructuur is het wenselijk dat de moderamina van alle kerkenraden eens per kwartaal gezamenlijk vergaderen.

4 Taken

4.1 Kerkblad voor de stad

4.1.1 Terreinverkenning

Het communiceren van de protestantse (wijk)gemeente met haar leden en met 'de wereld' is van de allergrootste betekenis. De gemeenteleden informeren, enthousiasmeren en stimuleren is van wezenlijke betekenis voor een levende gemeente als onze protestantse gemeente wil zijn.

4.1.2 Doelstelling

De protestantse (wijk)gemeente behoort de meningsvorming in de kerkelijke gemeente over maatschappelijke vraagstukken te bevorderen, waardoor zij ook wat te zeggen kan hebben in de plaatselijke gemeente.

Het gaat hierbij veelal om het communiceren en discussiëren van de kerkgemeenschap over actuele indringende zaken. Na interne besprekingen behoort de protestantse (wijk)gemeente ook naar buiten te treden, om haar mening uit te dragen, maar ook om haar getuigenis kenbaar te maken.

De protestantse (wijk)gemeente zal de komende jaren veel moeten doen om het beeld dat 'de wereld' van haar heeft, te beïnvloeden en als het kan te wijzigen. De (wijk)gemeente zal daarom meer de eigen en de plaatselijke pers moeten gebruiken om over maatschappelijke vraagstukken te communiceren.

4.1.3 Doelgroepen

De doelgroep van het stadskerkblad zijn de leden van de protestantse gemeente te Den Helder en eventuele andere geïnteresseerden.

4.1.4 Aandachtspunten voor beleid

De doelstelling wordt gerealiseerd door de (nog in te stellen) pr-commissie middels het stadskerkblad Eén en de website van de protestantse gemeente.

Pr-commissie

De nog op te richten pr-commissie bestaat uit de redactieleden van ons stadskerkblad Eén, de webmasters van de websites van onze gemeente en een pr-coördinator.

De pr-commissie voert het pr-beleid uit dat in overleg met de algemene kerkenraad tot stand is gekomen. De pr-coördinator onderhoudt de contacten met alle (wijk)kerkenraden, met de plaatselijke pers en roept regelmatig de commissieleden bijeen voor overleg.

Kerkblad Eén

Er is afgesproken om na één jaar de bevindingen met ons stadskerkblad Eén te evalueren. Deze evaluatie zal in december 2011 plaatsvinden en vervolgens zal aan de hand van deze evaluatie een redactiestatuut worden opgesteld.

In dit statuut worden onder meer afspraken gemaakt over:

- de uitgiften, data, en indeling;
- de inhoud;
- de redactie, samenstelling, taken en bevoegdheden;
- de drukkerij;
- de financiën;
- de algemene kerkenraad als eindverantwoordelijke;
- de jaarlijkse evaluatie.

Zoals in het *Werkplan* al is vastgesteld, wordt de mogelijkheid aanbevolen om ontvangers van het kerkblad te vragen bij te dragen in de kosten.

Websites

De protestantse gemeente te Den Helder heeft een eigen domeinnaam: www.pkndenhelder.nl.

Deze website is een kerkportaal voor alle wijkgemeenten in Den Helder, voor de algemene kerkenraad en het Kerkelijk Bureau.

Via deze website is het ook mogelijk om doorgelinkt te worden naar de websites van de wijkgemeente binnen de Linie en de wijkgemeente Vredeskerk.

Gelijktijdig met het opstellen van het redactiestatuut voor Eén kan eveneens een gelijksoortig redactiestatuut voor de website(s) worden opgesteld.

4.1.5 Werkwijze

De werkwijze van de pr-commissie zal worden vastgelegd in de 'instructie pr-commissie' die wordt opgenomen in het huishoudelijk reglement van de algemene kerkenraad.

De werkwijze van de verschillende redacties zal worden vastgelegd in een redactiestatuut die wordt opgenomen in het huishoudelijk reglement van de algemene kerkenraad

4.2 Jeugdwerk voor de stad

In het rapport *Geloven in de Toekomst* (2004) wordt al vastgesteld dat bij ongewijzigd beleid 'het onderricht aan jongeren in de vorm van catechese langzaam zal aflopen tot wellicht een absoluut minimum met het risico dat het op termijn niet op wijkniveau kan worden gecontinueerd. Een van de mogelijkheden is de catechese op één plaats te centreren, zo nodig onder begeleiding van één predikant'.

4.2.1 Terreinverkenning

In 2010 stonden 345 'jongens en meisjes' van 0 tot 20 jaar ingeschreven als lid van onze protestantse gemeente.

Er is dus genoeg jeugd waarvoor iets te organiseren valt én er is ook genoeg jeugd die zelf iets kan organiseren! Jongeren kunnen eigenaar zijn van de jeugdwerkactiviteiten. Gecoacht door een volwassene zijn ze goed in staat zelf te verwoorden wat ze willen en dat ook te organiseren. Betrokken zijn op jongeren betekent jongeren serieus nemen en ze ook medeverantwoordelijkheid geven.

4.2.2 Doelstelling

De gemeente is betrokken bij de leef- en belevingswereld van jongeren en dus ook bij vragen die jongeren van hieruit zullen stellen. Daar is alle ruimte voor. De gemeente is zelfbewust en bescheiden, realistisch en optimistisch.

Het effect hiervan is dat er 'samenpraak' en 'samenspel' ontstaat tussen jongeren en ouderen. De gemeente staat open voor nieuwe geluiden en kritiek, is laagdrempelig en naar buiten gericht.

De gemeente gaat jongeren voor en daagt jongeren uit tot persoonlijke, eigentijdse en creatieve verdieping en ervaringen van Gods aanwezigheid. Ze maakt gebruik van methoden en materialen die jeugd en jongeren aanspreken en zorgt voor voldoende middelen om activiteiten door en voor jongeren te doen plaatsvinden.

Deze activiteiten hebben een viertal dimensies in de ontmoeting met God, elkaar, de samenleving en jezelf.

4.2.3 Doelgroepen

De doelgroep van het jeugdwerk voor de stad zijn kinderen, pubers en adolescenten.

4.2.4 Aandachtspunten voor beleid

Allereerst is van groot belang dat op de kortst mogelijke termijn de commissie jeugdwerk wordt ingesteld. Deze commissie krijgt de verantwoordelijkheid voor alle jeugdwerkactiviteiten voor de protestantse gemeente. De taken van de commissie jeugdwerk zijn het organiseren en coördineren van:

- de catechese;
- jeugd- en/of jongerenvieringen;
- jeugd- en/of jongerenbijeenkomsten;
- jeugd- en/of jongerenactiviteiten.

4.2.5 Werkwijze

De werkwijze van de commissie jeugdwerk zal worden vastgelegd in de 'instructie jeugdwerk' die wordt opgenomen in het huishoudelijk reglement van de algemene kerkenraad.

4.3 Vormingswerk voor de stad

4.3.1 Terreinverkenning

Mensen hebben verschillende behoeften om te leren, zoals kennis vergaren, oriënteren, meningsvorming, verwerken van emoties en opdoen van contacten.

Er kunnen in het leven van mensen ook speciale gelegenheden of momenten zijn waarbij een aanbod van vorming en toerusting steun kan bieden. Hierbij kunnen vier bronnen verder uitgediept worden.

- I. Bijbel: de bron van de Schriften en van de christelijke traditie, de schatkamer van de kerk;
- II. Samenleving: de bron van deze concrete wereld waarin wij leven, met al haar impulsen en zorgen, waarin tegelijk het Rijk Gods gestalte mag en kan krijgen;
- III. Traditie: de bron van de geschiedenis van de gemeente. Haar ontstaan en haar ervaringen met veranderingen in het recente verleden, die sterke invloed hebben op mensen nu. Mensen hebben in het verleden de gemeente met toewijding en inzet opgebouwd;
- IV. Geloof: de bron van de eigen biografie of levensgeschiedenis, het eigen persoonlijke leven en geloven, als het meest unieke wat de mens heeft. Zo ontstaat aandacht voor groei en ontwikkelingskansen van mensen. Want in dit leerproces mag iedereen mee zoeken.

Bij speciale gelegenheden of momenten kunnen we denken aan:

- Ingrijpende gebeurtenissen als geboorte, doop, overstap naar de middelbare school, belijdenis, op kamers gaan, een relatie aangaan of beëindigen, verhuizen, gehandicapt raken, een geliefde verliezen aan de dood.
- Belangrijke kerkelijke feesten zoals advent en kersttijd, vasten en paastijd, een jubileum van de kerk, de opening van een nieuw gebouw.
- Maatschappelijke en kerkelijke gebeurtenissen en ethische vragen rond werk en werkloosheid, toenemende armoede, de verhouding met andere godsdiensten, medische technologie, euthanasie, de doodstraf enzovoort.

4.3.2 Doelstelling

Om het getuigen van Gods liefde handen en voeten te geven wordt er vanuit het beleid van de algemene kerkenraad in een samenwerkingsverband van Den Helder en Julianadorp een programma Vorming en toerusting aangeboden voor iedereen in Den Helder.

Tevens worden er specifieke toerustings- of vormingsavonden aangeboden voor ambtsdragers en/of vrijwilligers die werkzaam zijn binnen de kerk.

4.3.3 Doelgroepen

Welke mensen willen we met het vormingswerk bereiken?

De doelgroepen voor het vormingswerk zijn op twee manieren in te delen: naar categorie (leeftijd/levensfase, sekse, leefvorm, opleiding, sociale positie, kerkelijke 'ligging' en geografische ligging) en naar de manier waarop mensen bij voorkeur leren (doeners, voelers, praters, lezers, kijkers). Idealiter is bij de samenstelling van het vormingsprogramma oog voor zowel specifieke categorieën als leervoorkeuren zodat een zekere diversiteit in het aanbod gegarandeerd is.

Een bijzondere doelgroep vormen degenen die werkzaam zijn in een bepaalde 'tak' van het kerkenwerk. Hierbij valt te denken aan ouderlingen, diakenen, kerkrentmeesters en jongerenwerkers – maar ook bijvoorbeeld aan degenen die zich inzetten voor het kerkblad of de website. Idealiter worden vormingsactiviteiten voor deze doelgroep stadsbreed georganiseerd; belangstellende kerkenwerk-vrijwilligers uit omliggende gemeenten kunnen eveneens hiervoor uitgenodigd worden.

4.3.4 Aandachtspunten voor beleid

Hoewel er vele vormingsactiviteiten worden aangeboden, is door het huidige aanbod de ideale diversiteit nog niet echt gewaarborgd. Het is wenselijk dat het vormingswerk regelmatig kan voorzien in een specifiek aanbod met het oog op:

- ingrijpende gebeurtenissen als het beëindigen van een relatie, het verliezen van een baan;
- maatschappelijke gebeurtenissen als werkloosheid, toenemende armoede, de verhouding met andere godsdiensten;
- specifieke doelgroepen als bijvoorbeeld jonge en/of alleenstaande ouders, 'midlifers', religieuze zoekers.

Het is van belang dat de commissie nadrukkelijk voeling heeft met de verschillende doelgroepen en hun interessegebieden.

Het is wenselijk dat de werving en publiciteit van het vormingsprogramma verder wordt geprofessionaliseerd. Hierbij valt zowel te denken aan het programmaboekje als aan de website, het stadskerkblad, de nieuwsbrieven en de kranten.

Het vormingsaanbod wordt voornamelijk uitgevoerd door plaatselijke krachten, in grote mate door de plaatselijke predikanten. Aanbevolen wordt meer gebruik te maken van gastsprekers.

Het is hiervoor van belang dat de commissie niet alleen verantwoordelijk is voor de initiële opzet van het programma, maar gedurende het hele jaar ook verantwoordelijk blijft voor de uitvoering. Hierdoor blijft de verantwoordelijkheid van de organisatie van alle vormingsactiviteiten bij de commissie berusten, ook al worden die activiteiten niet door de commissie uitgevoerd.

Om het vormings- en toerustingswerk te optimaliseren is het noodzakelijk dat de algemene kerkenraad niet alleen jaarlijks het budget bepaalt maar ook het budget de komende jaren verruimt.

4.3.5 Werkwijze

De werkwijze van de commissie vorming en toerusting is vastgelegd in de 'instructie commissie vorming en toerusting' die is opgenomen in het huishoudelijk reglement van de algemene kerkenraad.

5 Beheer

5.1 Inleiding

Ook wij kunnen niet ontkennen dat financiële middelen grote invloed hebben op het gemeente-zijn. En ook wij kunnen niet ontkennen dat ook in onze gemeente de inkomsten dalen. En ook wij ontkomen er dan ook niet aan dat de daling van onze inkomsten tot ingrijpende keuzen moet leiden. Bijvoorbeeld:

- het aantrekken van een predikant of kerkelijk werker in deeltijd in plaats van een volledige aanstelling;
- het samenvoegen van wijkgemeenten, het delen van de predikant of het combineren van activiteiten;
- het noodgedwongen sluiten van het kerkgebouw.

Volgens deskundigen hoeven deze keuzen op zich de kwaliteit van het gemeente-zijn niet nadelig te beïnvloeden. Soms is dat echter onontkoombaar.

Hoewel het beleid vóór de financiën gaat, is tegelijkertijd duidelijk dat de gemeente in haar beleid niet verder mag en kan springen dan haar financiële polsstok lang is.

5.1.1 Doelstelling

Bij een goed beheer moet gedacht worden aan:

- het werven en beheren van de financiële middelen ten behoeve van de kerk;
- het beheren van de gebouwen: zorg voor exploitatie en onderhoud;
- de personele aangelegenheden: zorg voor goede arbeidsvoorwaarden van gesalarieerde medewerkers;
- de administratie van de kerk: zorg voor de financiële en ledenadministratie en archivering.

5.2 Aandachtspunten voor beleid

5.2.1 Terreinverkenning

Een analyse van de begroting ziet er meestal globaal als volgt uit (*Bronnen voor beleid*, 2004, p. 135):

- personeel 50-60%;
- gebouwen 20-30%;
- organisatie 10-20%.

Gebaseerd op de jaarrekening van 2009 ziet de Helderse analyse er als volgt uit:

- personeel 77%;
- gebouwen 12%;
- organisatie 11%.

Als er bezuinigd moet worden is een discussie over deze posten onvermijdelijk.

Predikanten kunnen niet ontslagen worden. Alleen bij een beroep naar een andere gemeente of bij emeritaat kan op deze post bezuinigd worden. Ook kosters, administrateurs en musici kunnen niet zomaar 'wegbezuinigd' worden en zeker niet op korte termijn.

Soms wordt als eerste bezuinigd op de inhoud: activiteiten, toerusting (cursussen, conferenties, abonnementen) en kleinere voorzieningen (koffie, attenties bij een afscheid, de aankleding van gebouwen). Toch staat dit meestal niet in verhouding tot de grotere uitgaven.

5.2.2 Meerjarenbegroting (bijlage D)

Wanneer als uitgangspunt wordt genomen het behoud van drie kerkgebouwen en een predikantsbezetting van 3,0 fte, dan schetst de meerjarenbegroting voor deze beleidsperiode het volgende beeld (tabel 5.1).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomsten	€ 407.551	€ 416.721	€ 415.516	€ 414.049	€ 412.323	€ 410.327
Uitgaven	€ 407.480	€ 413.358	€ 419.871	€ 426.026	€ 432.270	€ 438.605
Totaal	€ 71	€ 3.363	€ -4.355	€ -11.977	€ -19.947	€ -28.278

Tabel 5.1 Meerjarenbegroting

5.3 Beleidsdoelstellingen

Tot 2016 bestaat er beleidsmatig geen aanleiding om een kerkgebouw te vervreemden van de protestantse gemeente te Den Helder.

Uit onderzoek door het college van kerkrentmeester (CvK 11/0012) is gebleken dat nieuwbouw van een kerkgebouw financieel onverantwoord is en daarom ook onuitvoerbaar moet worden geacht. Beleidsmatig wordt een nieuw te bouwen kerkgebouw dan ook niet overwogen.

Een instandhouding van een predikantsbezetting van 3,5 fte zal in 2016 leiden tot een begrotingstekort van meer dan 75.000 euro. Deze beleidskeuze moet financieel onverantwoord worden geacht.

Met het oog op de ledentalontwikkeling en de meerjarenbegroting van de protestantse gemeente wordt een predikantsbezetting van 2,75 fte voor de komende beleidsperiode als reëel en verantwoord uitgangspunt aangenomen.

De genoodzaakte beleidskeuze voor een beperking van de predikantsbezetting dwingt er ook toe dat wijkgemeenten worden samengevoegd, predikanten wijkgrensoverschrijdend inzetbaar zijn en wijkactiviteiten gecombineerd worden.

5.4 Gebouwen

Een kerkgebouw neemt in de kerkelijke gemeente en in haar omgeving een bijzondere plaats in.

Een kerkgebouw staat ten dienste van het functioneren van de kerkelijke gemeente en haar omgeving.

De kerkelijke gemeente functioneert vandaag anders dan 20 jaar geleden en we kunnen verwachten dat zij in de toekomst weer anders zal functioneren. Vroeger werden dan ook andere eisen gesteld aan een kerkgebouw dan vandaag.

Een kerkgebouw is de expressie van een specifieke functie en een tastbaar teken van de kerkelijke gemeente in de samenleving. Dat vereist een grondige bezinning op die functies en tekens: waarom en waartoe hebben we een gebouw nodig?

De emotionele binding met een gebouw is beleidsmatig moeilijk te hanteren. Inhoud en visie gaan voor stenen, maar de praktijk leert vaak anders. Historische gebeurtenissen en jarenlange betrokkenheid bij een kerkgebouw bepalen nogal eens de toon waarbij emoties hoog kunnen oplopen. Die maken het dan extra moeilijk om in situaties van ingrijpende veranderingen een gebouw te beoordelen. Het is van belang om goed oog en oor te hebben voor deze emoties omdat het onderkennen en erkennen van deze gevoelens frustraties en conflicten kunnen voorkomen. Tegelijkertijd zal duidelijk gemaakt moeten worden dat het voortbestaan van de gemeente niet afhangt van stenen, maar vooral een kwestie is van levende stenen, die de gemeenteleden zijn.

5.4.1 Bethelkerk

De Bethelkerk is een relatief jong kerkgebouw (1994) dat zeer intensief gebruikt wordt zodat er regelmatig sprake is van capaciteitsproblemen. Knelpunt is het ontbreken van meerdere grote(re) zalen voor bijeenkomsten en repetities.

Er bestaat op dit moment geen aanleiding om veranderingen aan te brengen in het huidige beheerbeleid van het kerkgebouw.

5.4.2 Johanneskapel

Gezien het huidige gebruik van het kerkgebouw en de geringe kosten voor het beheer van het kerkgebouw bestaat er geen aanleiding om de Johanneskapel te vervreemden van de protestantse gemeente te Den Helder.

Met het oog op de samenwerking en mogelijke samenvoeging van de wijkgemeente Johanneskapel met (een) andere wijkgemeente(n) dient door het college van kerkrentmeesters de multifunctionaliteit van het kerkgebouw verbeterd te worden zodat van het kerkgebouw ook multifunctioneel gebruik kan worden gemaakt.

Deze verbetering is ook noodzakelijk met het oog op (ruimtelijke) ontwikkelingen binnen de wijk Nieuw Den Helder: de tijd is er rijp voor mogelijkheden te onderzoeken om het kerkgebouw Johanneskapel voor maatschappelijke functies in te zetten, bijvoorbeeld als wijksteunpunt of als (diaconaal) inloophuis.

5.4.3 Vredeskerk

Gezien het huidige gebruik van het kerkgebouw en de geringe kosten voor het beheer van het kerkgebouw bestaat er geen aanleiding om de Vredeskerk te vervreemden van de protestantse gemeente te Den Helder.

De wijze waarop dit gebouw beheerd wordt, is op dit moment voor de toekomst met onzekerheid omgeven vanwege ontwikkelingen aan rooms-katholieke zijde. Zeer waarschijnlijk zal het parochiebestuur in 2011 zich financieel geheel terug willen trekken uit het beheer van de Vredeskerk. De algemene kerkenraad en het college van kerkrentmeesters zullen deze ontwikkelingen nauwgezet blijven volgen en hiertoe ook in gesprek blijven met alle betrokkenen, in het bijzonder met de wijkkerkenraad.

5.5 Predikanten en de gesalarieerde medewerkers

5.5.1 Predikanten

De prognose van het ledenaantal en de mede daaraan gekoppelde consequenties voor de financiële mogelijkheden hebben onontkoombare gevolgen voor de predikantsbezetting aan onze gemeente.

De prognose van het ledenaantal heeft ook consequenties voor de wijze waarop de predikantsbezetting over de wijken wordt verdeeld. De huidige wijkverdeling kan geen predikantsbezetting 1 : 1 : 1 rechtvaardigen tenzij de predikant(en) verbonden aan wijk 2 en/of 3 met een beperkte werktijd binnen deze wijken werkzaam is.

Een herverdeling van de wijkengrenzen om de ledenaantallen evenwichtiger te verdelen is geen optie. Deze herverdeling zou voornamelijk gevolgen hebben voor wijk 1. Daar het weinig aannemelijk is dat de leden van deze wijk door een herverdeling zich bij een andere wijk aan zullen sluiten dan bij de wijk waaraan zij nu verbonden zijn – en die bovendien blijft bestaan –, heeft een herverdeling praktisch geen effect.

Een manier om tot een evenwichtige predikantsbezetting over de wijken te komen, is de volgende – wat ‘droge’ – berekening.

Totaal aantal predikantsuren: 5060 (2 x 1840 uur, 1 x 1380 (75%) uur).

Totaal aan gemeenteleden: 2888 (wijk 1 : wijk 2 : wijk 3 = 1375 : 750 : 763 = 47,6% : 26% : 26,4%).

Verdeling predikantsuren over de wijk 1 : wijk 2 : wijk 3 = 2428 : 1316 : 1316 = 1,32 fte : 0,71 fte : 0,72 fte.

Bij het ontstaan van een predikantsvacature kan ook besloten worden om deze predikantsvacature niet meer te vervullen en om in plaats daarvan een of meer kerkelijk werkers aan te stellen.

Het geheel van gegevens en overwegingen leidt tot de volgende vijf beleidsmogelijkheden:

- I. Samenvoegen van wijken tot een wijk binnen de Linie en een wijk buiten de Linie met aan beide wijken verbonden één fulltime predikant, ondersteund door een of meer pastoraal werkers.
Concreet zou dit om toepassing vragen van ordinantie 2-16-6.¹
Op zondag is er in beide wijken één kerkdienst (optie Ia) of er zijn door gebruik te maken van gastvoorgangers diensten in alle kerkgebouwen (optie Ib).
- II. Samenvoegen van wijken tot een wijk binnen de Linie en een wijk buiten de Linie met aan beide wijken verbonden één fulltime predikant.
Concreet zou dit om toepassing vragen van ordinantie 2-16-6.
Door de algemene kerkenraad wordt een parttime predikant beroepen die stadsbreed werkzaam is.
Concreet zou dit om toepassing vragen van ordinantie 2-16-7.²
Op zondag is er in beide wijken één kerkdienst (optie IIa) of er zijn door al dan niet gebruik te maken van gastvoorgangers diensten in alle kerkgebouwen (optie IIb).
- III. Handhaven van de huidige wijken, handhaven bestaande predikantsbezetting, te weten: een fulltime predikant wijk 1, een fulltime predikant wijk 3 en het beroepen van een predikant(en) en/of pastoraal werker(s) met beperkte werktijd voor wijk 1 en wijk 2.
- IV. Handhaven van de huidige wijken en in overleg met predikant(en) en wijkkerkenraden wijzigen bestaande predikantsbezetting: een fulltime predikant wijk 1, een parttime predikant wijk 2, een parttime predikant wijk 3 en het aanstellen of verbinden van een predikant en/of pastoraal werker(s) verbonden aan de protestante gemeente in haar geheel en voornamelijk werkzaam in wijk 1.
Concreet zou dit om toepassing vragen van ordinantie 2-16-7.
- V. Handhaven van de huidige wijken, de predikanten (2,75 fte) vormen één team en verdelen in overleg met (wijk)kerkenraden alle predikantswerkzaamheden in de gemeente onder elkaar waarbij tevens aan iedere wijkgemeente één van de predikanten in het bijzonder verbonden is (eerste aanspreekpunt vanuit de gezamenlijkheid).
Concreet zou dit om toepassing vragen van ordinantie 2-16-7.

Tijdens de ambtsdragersavond op 15 maart 2011 kwam de nadrukkelijke wens naar voren om een predikant of kerkelijk werker met een bepaalde taak aan te stellen, namelijk voor het jeugd- en jongerenwerk. Daarnaast zou – indien mogelijk – een kerkelijk werker voor het ouderenpastoraat benoemd moeten worden.

Met het oog op de uitkomst van deze ambtsdragersavond en de missie van het beleidsplan 2012-2016 – ‘... om gefaseerd tot één kerkenraad met werkgroepen te komen’ – worden de beleidsmogelijkheden II en V gecombineerd tot de volgende beleidskeuze voor 2012-2016:

Samenvoegen van wijken tot een wijk binnen de Linie en een wijk buiten de Linie (I), de predikanten vormen één team (II) en verdelen in overleg met (wijk)kerkenraden alle predikantswerkzaamheden in de gemeente onder elkaar (III) waarbij tevens aan iedere ‘wijkgroep’ één van de predikanten in het bijzonder verbonden is (eerste aanspreekpunt vanuit de gezamenlijkheid) (IV).

Wanneer er een predikantsvacature ontstaat dan wordt deze vacature opgevuld door een predikant met de bepaalde taak³ voor het jeugd- en jongerenwerk.

5.5.2 Vergoedingen voor medewerkers

Op dit moment bestaat er geen aanleiding om de huidige uitvoeringspraktijk ten aanzien van kerkmusici, kosters/beheerders en administrateur(s) te wijzigen.

In de verwachting dat de komende vier jaar de nodige beleidsveranderingen zullen worden doorgevoerd lijkt 2015 een meer geschikt moment om met onder meer het college van kerkrentmeesters en eventuele eredienscommissies op dit punt het beleid voor 2016-2020 nader te bepalen.

5.6 Geldwerving

De meerjarenbegroting vraagt om een proactieve houding van het college van kerkrentmeester om (meer) inkomsten te werven.

Hierbij zou te denken zijn aan de Actie Kerkbalans met een duidelijke plaatselijke invulling: plaatselijke acties, kerkleden stimuleren om over te gaan op notarieel schenken, benadering van speciale groepen en het onderzoeken van subsidies.

Noten

1. Ordinantie 2-16-6: Het aantal en de grenzen van de wijkgemeenten worden, nadat de betrokken wijkkerkenraden zijn gehoord en de leden van de betrokken wijkgemeenten de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel kenbaar te maken, vastgesteld en gewijzigd door de algemene kerkenraad. Vaststelling en wijziging van het aantal wijkgemeenten kan alleen plaatsvinden met medewerking en goedvinden van de classicale vergadering.
2. Ordinantie 2-16-7: De algemene kerkenraad kan eigener beweging, en gehoord de betrokken wijkkerkenraden, dan wel op verzoek van de betrokken wijkkerkenraden twee of meer wijkgemeenten samenbrengen in een combinatie van wijkgemeenten ten behoeve waarvan een predikant verbonden wordt of is aan de gemeente, nadat tussen de betrokken wijkkerkenraden en de algemene kerkenraad overeenstemming is verkregen over een regeling van de kerkdiensten, de indeling van het pastorale werk en het aandeel van elke wijkgemeente in de keuze van de predikant.
3. Ordinantie 3-16-1: Een predikant voor gewone werkzaamheden verricht de arbeid die volgens het bepaalde in artikel 9-1 aan de predikant is toevertrouwd. De kerkenraad kan een predikant voor gewone werkzaamheden een bepaalde taak toevertrouwen en op grond daarvan deze predikant van een deel van de gewone werkzaamheden vrijstellen.

6 Beleidsvoornemens en prioriteiten

Prioriteit	Beleidsvoornemens 2012-2016	Geplande realisatie
A	Samen zijn, samen doen: klimaatverbetering	(vanaf) nu
B	Kerk voor & door de jeugd: jeugdwerk voor de stad	januari 2012
C	Kerk in de stad: helpen wie geen helper (meer) heeft	1 januari 2014
D	Binnen de Linie, buiten de Linie: één gemeente, twee wijken, drie secties	19 mei 2012
E	Benoemen predikant en/of kerkelijk werker(s)	1 juni 2012
F	Eén kerkenraad met werkgroepen	1 januari 2016
G	Kerkblad voor de stad (redactiestatuut)	1 januari 2012
H	Pr-commissie	1 oktober 2012
I	Geldwerving (alternatieven)	1 juli 2012
J	Beleidsontwikkeling met het oog op doorgaande vergrijzing	1 juli 2016

7 Bronnen

Bronnen voor beleid, samengesteld door Peet Valstar, augustus 2004.

Geloven in de Toekomst, juni 2004.

Gemeente Op Maat: Den Helder, Centraal Bureau voor de Statistiek, 2009.

Op weg met beleid, uitgave van de PKN, 2008.

Stipvisie, najaar 2009.

Werkplan van de algemene kerkenraad van de protestantse gemeente in Den Helder, september 2007.

Zorgen voor de toekomst, september 2001.